

vsaj z razkošjem sceničnega aparata, je pa v velikem epu, ustvarjati človeško zanimive junake. Zato ostani poet rajši skromno pri priznanih predlogah. Saj utegne tudi tako ustvariti mnogo-kaj svojega, tako da mu tudi 'publica materies' postane lahko 'privati iuris'. Seveda mu je treba gledati, da se ne drži prekrčevito predloge, če ne, bo njegovo delo zgolj mehanično reproduciranje prevajavca ali kvečjemu posnemavca, ki izgubi polagoma vse zaupanje v lastno tvorno moč in ne utegne samostojno ustvarjati. Ta navidezno nepotrební nasvet dobi takoj svoj pomen, če pomislimo, da je bila rimska poezija domala v vsem svojem obsegu trajno odvisna od grške, in sicer ne samo formalno, temveč večidel tudi po vsebini. Celo Catullus, v Rimcih edini res veliki lirski talent, ima mnogo pesmi, ki niso drugo nego nekoliko prost prevod. No, Catullus je na žalost mlad umrl; če bi bil živel, kdo ve, ali bi se ne bil grškega vpliva popolnoma otesel; darovit je bil dovolj, in mnoge njegovih samoniklih tvorbo, ki so pravi biseri lirske poezije, upravičujejo to domnevo. Na odvisnost Horacija samega smo že v splošnem uvodu opozorili. In Vergilius? Ne samo njegova bukolška poezija, tudi njegov epos je v glavnem posnetek po grških predlogah. In rimsko dramatsko pesništvo? Tu je nekoliko bolje: palliata je sicer grška, zato pa je robata atellana zrasla na italjskih tleh. Tudi praetexta in togata ste domačega izvora.

Stihi 131—294. Boječemu posnemavcu nasproten tip je bahavi 'scriptor cyclicus' — pesnik ne misli kakega določenega Homerida, temveč speciem vobče —, ki zajema s prešerno gesto prekomerno obsežne pravljíčne komplekse, pesniško obdelati pa jih ne utegne, ker mu manjka tvoriteljne sile. Njegovo delo končno ni drugega ko puščoben mitografski kompendij v verzih. Kako drugače Homeros! Kako skromen je njegov uvod v Odisejo, in vendar do kakih višin ga ponese v naslednjem silna perot njegovega pevskega genija! 'On ni kakor plamen, ki šine, a hitro potuhne se v dimu: iz čada svetloba mu vre, ki čudežen svet nam odgrinja... Skylo, Kyklopa, Charybdo. Tu bi pač Horaciju očital, da gleda površno, da niti od daleč ne zadene bistvenega zadržaja Odiseje. Pravljíčni svet, ki nam ga pesnik odpira, ima zanj le stranski pomen. O nobenem omenjenih božjih in po poli božjih bitij nam ne pripoveduje osebno, temveč prepušča Odiseju, da pleteniči o njih fantastične, dasi zanimive zgodbe. Odysseus je πολυμήτης, njemu pristoji tako govoriti, no, in phiaško občinstvo se tudi rado zabava; pesnik pa za živo pripovedovavčevo domišljijo ne mara nositi odgovornosti. S tem tehničnim sredstvom potisne avtor vse prividne osebnosti v epu v ozadje. Njih značaji nam ostanejo človeško tuji, pa bodi že sama Kalypso, pri kateri je preljubil in prejokal junak sedem let svojega življenja. Stranska oseba torej tudi Kalypso, nedognan tudi njen značaj. Homeros sega v Odiseji globlje: gre mu pred vsem za človečnost. V Homerju človek sploh prvič izpregovori. Pred njim je bil nem. Šele grški človek se izživlja pred našimi očmi v svojem družinskem življenju, v vseh odnosih srca do srca,

RIHARD JAKOPIČ: ŠTUDIJA ZA DESNO FIGURO V DOMAČIJI

v vsej realni prirodnosti. (Birt.) Homeros hoče tudi vzgajati. Moderni človek se opaja ob epu večinoma le na umetniškem prikazovanju, moderna estetika rada pozablja vzgojne naloge umetnosti. Antika je gledala drugače: njej je bil Homeros zmerom tudi učitelj. Nič naravnjsega mimo tega: etično globoka osebnost vpliva vedno vzgojno, kadarkoli izpregovori, čeprav ne dviga zavestno pedagoškega kazalca.

Horatius opozarja nadalje na ekonomsko umerjenost Homerjeve pripovedne tehnike, češ, da 'strumno stremeč proti cilju potegne te »in mediás res«... povsod opuščaje, kar zdi se se mu jalov golíš, ki se brani mikavnim orisom'. Res, in vendar se mu nikoli ne mudi. Na stotine ima zavornih momentov. Krivda snubcev naj raste in se grmadi, dokler ne bo mera polna; raste naj poslušavcu napetost. Pesnik ima tisoč slik, ki jih počasi odvija pred nami, tako polagoma, kot bi se bal, da pride prehitro konec. Mir je princip, in ta mir je velik. Tisoč predmetov ima, ob katerih se ustavlja. Vsako podrobnost ti pokaže, vsako opiše: Penelope gre v gornjo kamro po Odisejev lok. S ključem odpre vrata: lepo so tesana in čvrsto spahnjena. In ko se okrenejo v tečajih, zajee nálik mukajočemu volu. Penelopa vstopi, poišče omaro: visoko stoji, in shramba za odevo je v njej. Poleg omare je klin, na klinu je lok. Sname ga in sede; in položi si lok v naročje in joče. In tako brez števila sličic, sleherna v podrobno izdelana. Tako je hotel naivni Homerjev človek; v